

Providing an Optimization Model for the Professional Development Path of Football Referees from Talent Identification to Achieving International Status

Mohammad Teimouri¹, Mohammadali Noudehi², Mojtaba Ahmadi³, Zynalabedin Fallah⁴, Taher Bahlekeh⁵

1. PhD student, Department of Sports Management, Go.C., Islamic Azad University, Gorgan, Iran. E-mail: Teimouri_M@Yahoo.com
2. Corresponding Author, Department of sport management, Go.C., Islamic Azad University, Gorgan, Iran. E--mail: mohammadali.noudehi@iau.ac.ir
3. Department of sport management, BG.C., Islamic Azad University, Bandar Gaz, Iran. E--mail: mojtaba.ahmadi@iau.ac.ir
4. Department of sport management, Go.C., Islamic Azad University, Gorgan, Iran. E--mail: zy.fallah@iau.ac.ir
5. Department of sport management, Go.C., Islamic Azad University, Gorgan, Iran. E--mail: t.bahlekeh@gorganiau.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received:

.....18 March 2025

Received in revised form:

.....10 June 2025

Accepted:

.....16 June 2025

Published online:

.....25 June 2025

Keywords:

Football Federation

Football referee,

Futsal referee,

Talent identification,

ABSTRACT

Introduction: The aim of this study is to present an optimization model for the professional development path of football referees from talent identification to achieving international status.

Methods: The present research adopts a qualitative approach using the grounded theory method (Strauss and Corbin's systematic model), and it is fundamental in nature, with data collection conducted through fieldwork. The statistical population includes academic elites, experts, and elites in the field of football refereeing, national and top-tier football referees, and members of the Football Federation's refereeing committee, selected through purposive sampling (20 individuals). Data analysis for open, axial, and selective coding was conducted using the grounded theory approach, and open coding was performed by analyzing interviews.

Results The optimization model for the professional development path of football referees from talent identification to achieving international status is influenced by causal conditions (managerial and educational). Considering extracted strategies (motivation, cultural development, equipment and facilities, and referee training) influenced by contextual conditions (infrastructure, laws and regulations, and the status of refereeing) and intervening conditions (economic, refereeing challenges, talent identification, media, and international factors), one can witness the emergence of internal and external outcomes.

Conclusion: Overall, the professional development of football referees can contribute to the overall development of football and sports. High-quality refereeing can enhance the level of games and attract more spectators and investors.

Cite this article: Teimouri, M, Noudehi, M, Ahmadi, M, Fallah, Z, & Bahlekeh, T. (2025). Providing an Optimization Model for the Professional Development Path of Football Referees from Talent Identification to Achieving International Status. *Sport Management Journal*, 56 (1), 1-20. DOI: <http://doi.org/000000000000000000>

Extended Abstract

Introduction

The job of refereeing in all sports fields is always associated with stress and anxiety. It often seems that there are few fans of refereeing. In fact, coaches and players have always interpreted the performance of refereeing negatively. Winning coaches and players rarely mention the favorable quality of refereeing, but losing coaches and players attribute at least part of their loss to poor refereeing; Therefore, if the referee does not perform well in the world of sports, all the criticism goes to him. While the referees show their best performance in the match, they are still not considered properly. However, among sports in general, football is considered one of the most popular, most watched and most exciting sports. In the situation that the football league in our country is being pursued every year with great progress and sensitivity, the presence of competent referees can be effective in the implementation of better judging of the matches of this field in the country's league. Also, according to the professionalism of football and the research about refereeing, it seems that refereeing in this field is understood as more than a sideline profession both for the referees themselves and for those involved in the football sport, and serious concerns have been formed in the field of professional development of football referees. And at the same time, due to the performance of Iranian judges in international competitions in recent years, a special interest in this field has been formed in the country, but there is no suitable program to recognize talents and their development and progress. On the other hand, despite the importance and sensitivity of the referees' role in the quality of sports competitions and peace in the field (players) and spectators, few researches compared to other sports professions (such as athletes, coaches, teachers, staff and managers) on the job of refereeing and its professional development. Has been done and this little research has also focused on specific and limited aspects of cognition such as professional competencies and requirements. Therefore, considering the importance of the topic and the existing research gap in its field and the urgent need of the country in the quantitative and qualitative development of football referees, the aim of the current research is to optimize the path of professional development of football referees from finding talent to gaining international status.

Methods

The approach of the current research is of a qualitative type, which was carried out with the grounded theory method. The ground theory

method is usually implemented in three ways: systematic, innovative and adaptive (constructivist). In this research, the systematic method attributed to Strauss and Corbin was used for data analysis. This method has 6 main dimensions: causal conditions, main phenomenon, strategies, contextual conditions, intervening conditions, and consequences. The systematic method itself has three main stages: open coding, central coding and selective coding. The statistical population of this research includes academic elites and experts and elites in the field of football refereeing, national and first-class football referees and members of the referees committee of the football federation, who are interviewed in a targeted manner and the interview process continues until the theoretical saturation is reached. An approximate list of the statistical population was prepared. Then correspondence was made with them and interviews were conducted with them in the order of the list. In some cases, the interviews were conducted face-to-face, and in other cases, due to the distance, they were conducted in the form of a text file via email, WhatsApp, Telegram, ITA, and some were conducted by phone and video call. The interviews continued until theoretical saturation was reached (20 interviews).

Results

In the coding section, first all the interviews were reviewed and after reviewing and analyzing the interviews, the coding process began. In order to collect information and cover the research model through reading books, articles, and using experts' opinions, 6 questions were confirmed as interview questions. Finally, by performing various stages of coding and determining the related factors, 71 codes were identified in the form of 6 main categories related to the optimization model of the professional development path of football referees from finding talent to gaining an international position. international, is affected by the causal conditions (management and training) and taking into account the extractive strategies (motivation, culture, equipment and facilities and training of judges) which are affected by the background conditions (infrastructure, rules and regulations and the position of arbitration) and intervention conditions (economic, arbitration problems, talent search, media and international), we can witness the emergence of internal and external consequences. In general, the professional development of football referees can help the overall development of football and sports. High-quality refereeing can lead to raising the level of games and attracting more spectators and investors.

Conclusion

The aim of the current research was to present a model for optimizing the path of professional development of football referees from finding talent to gaining international status.

The optimization model of the professional development path of football referees, from finding talent to gaining an international position, is affected by the causal conditions (management and education) and taking into account the

مدیریت ورزشی

extractive strategies (motivation, culture, equipment and facilities and training of referees) which are affected by the background conditions (infrastructures). Rules and regulations and the position of arbitration) and intervening conditions (economic, arbitration problems, talent search, media and international), we can witness the emergence of internal and external consequences. Conducting continuous and specialized training courses for referees Football can help improve the knowledge and skills of referees by using experienced teachers and using new educational methods. Implementing cultural programs in the sports community to increase respect for referees and strengthen sports culture can help improve interactions and reduce the psychological pressure of referees. Establishing sustainable financial resources to support referee development and training programs, including government funds and private sector support, can help improve financial conditions and improve the quality of programs. Designing and implementing reward and motivation programs for top referees can help increase motivation and efforts to improve the performance of referees. The development of international cooperation with federations and reputable sports institutions can help improve the level of training and experience exchange of referees. Encouraging judges to participate in international programs and competitions can help increase the experience and global recognition of judges. Researchers who are interested in this topic can study the researches that analyze the talent selection process of football referees and help identify the strengths and weaknesses of this process. These researches can help to improve talent search methods and

increase the chances of success of young referees in achieving international status.

Keywords

Football referee, Futsal referee, Talent identification, Football Federation

Ethical Considerations

Compliance with Research Ethical Guidelines

This article has been done considering all ethical principles.

Funding

This article is taken from the doctoral dissertation of the first person.

Authors' Contributions

All authors have participated in designing, implementing and writing all parts of the present study.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgement

This article is extracted from the doctoral dissertation with the guidance and advice of the author's professors. We would like to thank everyone who helped us with this study.

ارائه مدل بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه

بین‌المللی

محمد تیموری^۱، محمد علی نوده‌ی^۲ , مجتبی احمدی^۳ , زین العابدین فلاح^۴ , طاهر بهلکه^۵

۱. دانشجوی دکتری گروه مدیریت ورزشی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران. رایانامه: Teimouri_M@yahoo.com

۲. نویسنده مسؤول، گروه مدیریت ورزشی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران. رایانامه: mohammadali.noudehi@iau.ac.ir

۳. گروه مدیریت ورزشی، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران. رایانامه: mojtaba.ahmadi@iau.ac.ir

۴. گروه مدیریت ورزشی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران. رایانامه: zy.fallah@iau.ac.ir

۵. گروه مدیریت ورزشی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران. رایانامه: t.bahlekeh@gorganiau.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	متن چکیده
تاریخ دریافت:	مقدمه: هدف از تحقیق حاضر، ارائه مدل بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی بود.
تاریخ بازنگری:	روش پژوهش: روش تحقیق حاضر، با رویکرد کیفی به روش داده بنیاد (مدل سیستماتیک اشتراوس و کوربین) است که از نظر هدف بنیادی و از نظر جمع‌آوری داده‌ها به صورت میدانی انجام گرفت. جامعه آماری تحقیق حاضر، شامل نخبگان دانشگاهی و صاحب‌نظران و نخبگان حوزه داوری فوتبال، داوران ملی و درجه ۱ فوتبال و اعضای کمیته داوران فدراسیون فوتبال که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شده‌اند (۲۰ نفر). تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت کدگذاری باز، محوری و گزینشی از رویکرد کیفی گراند تئوری استفاده شد و با تحلیل مصاحبه‌ها، کدگذاری باز انجام گرفت.
تاریخ پذیرش:	یافته‌ها: الگوی بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی، متأثر از شرایط علی (مدیریتی و آموزشی) است و با در نظر گرفتن راهبردهای استخراجی (انگیزاننده، فرهنگ‌سازی، تجهیزات و امکانات و آموزش داوران) که متأثر از شرایط زمینه‌ای (زیرساخت‌ها، قوانین و مقررات و جایگاه داوری) و شرایط مداخله‌گر (اقتصادی، مشکلات داوری، استعدادیابی، رسانه‌ای و بین‌المللی) می‌باشد، می‌توان شاهد ظهور پیامدهای داخلی و خارجی بود.
تاریخ انتشار:	نتیجه‌گیری: به‌طور کلی توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال می‌تواند به توسعه کلی فوتبال و ورزش کمک کند. داوری باکیفیت بالا می‌تواند به ارتقاء سطح بازی‌ها و جذب بیشتر تماشاگران و سرمایه‌گذاران منجر شود.
کلیدواژه‌ها:	
استعدادیابی، داور فوتبال، داور فوتسال، فدراسیون فوتبال	

استناد: تیموری، محمد؛ نودهی، محمد علی؛ احمدی، مجتبی؛ فلاح، زین العابدین؛ و بهلکه، طاهر (۱۴۰۴). ارائه مدل بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی. نشریه مدیریت ورزشی، ۲ (۴)، ۲۰-۱.

DOI: <http://doi.org/00000000000000000000000000000000>

© نویسندگان

ناشر: دانشگاه تهران، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی.

مقدمه

قضاوت و داوری شغلی چالش برانگیز، پرهیجان و مهم است. این موضوع به ویژه در رویدادهای ورزشی به دلیل ماهیت و روح مبارزه طلبی ورزش نمود بیشتری پیدا می کند. در مقابل داوران رویدادهای ورزشی عمدتاً با نامالایمتی ها، بی احترامی ها، بد رفتاری ها و بسیاری از عوارض منفی روبه رو هستند (لقمانی و همکاران، ۲۰۱۵). همچنین شغل داوری در تمام رشته های ورزشی همیشه با استرس و اضطراب همراه است. اغلب به نظر می رسد که طرفداران داوری کم باشند. در واقع همیشه تعبیر و تفسیر مربیان و بازیکنان از عملکرد داوری منفی بوده است. مربیان و بازیکنان برنده به ندرت به کیفیت مطلوب داوری اشاره می کنند، اما مربیان و بازیکنانی که مسابقه را باخته اند حداقل بخشی از باخت خود را به ضعف داوری نسبت می دهند (صادقی کلانی و همکاران، ۲۰۲۲)؛ بنابراین، اگر داور در دنیای ورزش عملکرد خوبی نداشته باشد تمامی انتقادات به سوی او می رود. در حالی که اگر داوران بهترین عملکرد خود را در مسابقه نشان دهند بازهم به صورت شایسته مورد توجه قرار نمی گیرند (ظریف و همکاران، ۲۰۱۵). با این حال داوران بعد از مربیان و بازیکنان رکن سوم مسابقات ورزشی را تشکیل می دهند که در عین حال دشوارترین وظایف ورزشی را بر عهده دارند. قضاوت خوب سبب تسهیل در یک رویداد ورزشی می شود، زیرا نتیجه مسابقه را بر مهارت های بازیکنان و تاکتیک های تیمی متکی می کنند. در حالی که قضاوت ضعیف از ارزش رویداد می کاهد و لذت بازیکنان، مربیان و تماشاگران را از مسابقه کم می کند (فغانی و همکاران، ۲۰۲۲)؛ بنابراین داوران نقش های متعدد و مختلفی در جریان برگزاری رویدادهای ورزشی دارند که با افزایش ارزش و گستردگی مسابقات این نقش ها اهمیت بیشتری به خود می گیرد (لقمانی و همکاران، ۲۰۲۱). در این راستا و برای بهبود مدیریت جریان بازی، محققان در پژوهش های خود شایستگی هایی را برای داوران عنوان کرده اند. در این راستا لقمانی و همکاران (۲۰۲۱) بیان داشتند که داوری دارای ویژگی های اصلی یک حرفه از جمله تنوع مهارت، وظایف، تخصص و هویت وظیفه است. فغانی و همکاران (۲۰۲۲) نشان دادند که داوران فوتبال باید دارای صلاحیت های مدیریتی، روان شناختی، اجتماعی، دانشی، جسمانی و میدانی باشند. همچنین امامی و همکاران (۲۰۲۲) شایستگی های جامعه شناختی، مدیریتی، روان شناختی، جسمانی، زمینه ای، تکنیکی و دانشی را به عنوان مهم ترین شایستگی های داوران فوتبال حرفه ای برشمردند. به باور ریڈینگر و همکاران (۲۰۱۷) تجارب مناسب، آگاهی عمیق از قوانین بازی، آمادگی جسمانی، توانایی ذهنی، مدیریت بازیکنان و مربیان، ارتباط با همکاران، تصمیم گیری سریع و توانایی مقابله با استرس از جمله توانایی هایی است که داوران باید از آن ها برخوردار باشند. آراگوئه پینا^۴ (۲۰۱۷) و همکاران (۲۰۱۹) آمادگی فردی، آماده سازی بازی و مدیریت بازی را به عنوان سه مضمون اصلی برمی شمارند که داوران باید داشته باشند.

از سویی با توجه به پیشرفت فوتبال در دنیای امروزی، باید برای رشد و ارتقای داوری و قضاوت در این ورزش، داوری و قضاوت همپای فوتبال رشد و ترقی نماید تا با دانش و آگاهی سبب بهبود و ارتقای کیفی این ورزش و تضمین کننده سلامت و امنیت محیط بازی شود (دل^۵ و همکاران، ۲۰۱۶). طبق آمار فیفا، ۱٫۳ میلیون داور در جهان، مسابقات را برای ۶۰۰ هزار باشگاه با ۴ میلیون تیم عضو آن در هفته قضاوت می کنند (وب^۶ و همکاران، ۲۰۲۰). در این راستا پارپا و میچلیدز^۷ (۲۰۲۲) در پژوهش خود نشان دادند که داوری فوتبال یک کار چالش برانگیز است که مستلزم پرداختن به نیازهای فیزیکی، فیزیولوژیکی و شناختی بالایی است. استرادا^۸ و همکاران (۲۰۲۲) در تحقیق خود بر اهمیت آموزش متغیرهای روان شناختی برای ارتقای عملکرد بهتر و نیاز به ارتقای برنامه های آموزشی برای مدیریت کارآمد هیجانی و پیشگیری از سندرم ناشی از خستگی که بر سلامت داوران تأثیر می گذارد، تأکید کردند.

پلوساژ و فیرک و چکوفسکی^۱ (۲۰۲۲) در پژوهش خود نشان دادند که زبان بدن، آمادگی جسمانی، نوع صحبت کردن، خندیدن، ظاهر و استایل داور بر کیفیت تعاملات داور تأثیر مثبت و معنادار دارد. آراگائوپینا^۲ (۲۰۱۹) در پژوهش خود مؤلفه‌های اساسی عملکرد عالی داوران را سه شاخص آمادگی فردی، آمادگی برای مسابقه و مدیریت بازی برشمردند.

باین‌حال ورزش حرفه‌ای نیاز به داوری حرفه‌ای دارد که با ویژگی‌هایی نظیر آمادگی کافی روان‌شناختی، تخصص و کیفیت بالای قضاوت و همچنین برخورد صحیح و مطلوب با تمام شرکت‌کنندگان محقق می‌شود (صالحی و همکاران، ۲۰۱۷). در چنین شرایطی، داوران برای تحت کنترل درآوردن جزئیات اتفاقات در زمین در طول مسابقات به مهارت‌های دیداری عالی نیاز دارند. آن‌ها همچنین برای پیش‌بینی اتفاقات بازی، نیاز به مهارت‌های شناختی دارند، می‌دانند که کدام اقدامات را باید تماشا کنند و تصمیمات سریع و مناسبی اتخاذ کنند (کمالی و همکاران، ۲۰۲۰)؛ بنابراین تمرکز بر داوران مخصوصاً در ورزش فوتبال، به‌عنوان یکی از منابع مهم نیروی انسانی فدراسیون در زمینه برگزاری مسابقات و توجه به ویژگی‌هایی که در این شغل وجود دارد (فغانی و همکاران، ۲۰۲۲).

باین‌حال داوری به‌عنوان یک شغل تخصصی و حرفه‌ای نیازمند طی کردن یک مسیر شغلی هدفمند و کارآمد است. در این راستا شایان توجه است که اهداف مسیر شغلی به میزان تطابق شغل با اهداف تعیین‌شده برای آن و امکان ایجاد فرصت‌های رشد اشاره دارد. از طرفی یادگیری در رشد مسیر شغلی یکی از بهترین ابزارها برای تأمین امنیت و توسعه شغلی است که از طریق آن افراد می‌توانند به موفقیت و رضایت دست یابند و دربردارنده فعالیت‌هایی است که خودآگاهی افراد را افزایش می‌دهد و آن‌ها را متمرکز به چیزهایی می‌کند که موردعلاقه آن‌ها و نیاز مسیر شغلی است و از انجام آن لذت می‌برند و به آن‌ها انگیزه می‌دهد. باین‌حال نوع شغل، تعهدی که فرد به شغل دارد و همچنین حمایت‌هایی که در شغل دریافت می‌کند و انجام فعالیت‌های مربوط به آن می‌تواند به فرد لذت دهد و در او احساس شایستگی ایجاد نماید. باین‌حال در حوزه رشد مسیر شغلی به حمایت سازمانی برای توسعه مسیر شغلی یا پشتیبانی سازمانی به برنامه‌ها، فرآیندها و کمک‌هایی نیاز است و سازمان می‌بایست برای حمایت و افزایش موفقیت مسیر پیشرفت شغلی، زمینه‌هایی را فراهم آورد تا توسعه حرفه‌ای را به همراه داشته باشد. توسعه حرفه‌ای به‌عنوان یک فرایند تخصصی نگرینده می‌شود و باعث می‌شود یک فرد در رسته شغلی خود رو به جلو حرکت کرده و به تعالی برسد.

منظور از توسعه حرفه‌ای یک داور، فرایندی مداوم برای آموزش و تربیت او است که طی آن دانش، بینش و مهارت داوران افزایش می‌یابد، به‌طوری‌که بتوانند به‌عنوان داور حرفه‌ای در حیطه خود فعالیت کنند. باید دانست که بهبود عملکرد داوری و مدیریت جریان بازی، هدف اصلی توسعه حرفه‌ای است و توسعه حرفه‌ای اگر در تجارب داوران، تغییری ایجاد نکند، نخواهد توانست از بهبود عملکرد داوری حمایت کند (وب و همکاران، ۲۰۲۳). رویکردهای جدید توسعه حرفه‌ای، طرفدار یادگیری مادام‌العمر بوده و یادگیری حرفه‌ای را مداخله‌ای کوتاه‌مدت نمی‌دانند، بلکه آن را فعالیتی بلندمدت می‌دانند که دامنه آن از آموزش در سطوح پایین تا برنامه‌های حین فعالیت برای داوران تخصصی را بر می‌گیرد (واسیلیکا^۳ و همکاران، ۲۰۲۲).

باین‌حال و به‌طور کلی در میان ورزش‌ها، فوتبال یکی از پرطرفدارترین، پربیننده‌ترین و هیجان‌انگیزترین رشته‌های ورزشی محسوب می‌شوند. در شرایطی که لیگ فوتبال در کشور ما همه‌ساله با پیشرفت و حساسیت زیاد در حال پیگیری است، حضور داوران توانمند می‌تواند در اجرای قضاوت بهتر مسابقات این رشته در لیگ کشور مؤثر واقع شود. همچنین با توجه به حرفه‌ای بودن فوتبال و تحقیقات پیرامون داوری، به نظر می‌رسد داوری این رشته بیش از یک حرفه‌ی جانبی هم برای خود داوران و هم برای دست‌اندرکارن ورزش فوتبال درک شده است و دغدغه‌های جدی در زمینه توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال شکل گرفته است و درعین‌حال با توجه به عملکرد داوران ایرانی در رقابت‌های بین‌المللی در سال‌های اخیر، علاقه‌مندی ویژه‌ای به این حوزه در کشور شکل گرفته است، اما برنامه‌ای مناسب برای شناخت استعدادها و روند توسعه و پیشرفت آن‌ها وجود ندارد. از سویی باوجود اهمیت و حساسیت

نقش داوران در برگزاری کیفی رقابت‌های ورزشی و آرامش درون زمین (بازیکنان) و تماشاگران، تحقیقات اندکی در مقایسه با دیگر مشاغل ورزشی (مانند ورزشکاران، مربیان، معلمان، کارکنان و مدیران) روی شغل داوری و توسعه حرفه‌ای آن انجام گرفته و این تحقیقات اندک نیز بر جنبه‌های مشخص و محدودی همچون شناخت شایستگی‌ها و الزامات حرفه‌ای متمرکز شده است. لذا با توجه به اهمیت موضوع و خلأ تحقیقاتی موجود در زمینه آن و نیاز مبرم کشور در توسعه کمی و کیفی داوران فوتبال، هدف از پژوهش حاضر بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی می‌باشد.

روش‌شناسی

رویکرد تحقیق حاضر از نوع کیفی است که با روش گرند تئوری^۱ انجام شده است. روش گرند تئوری معمولاً به سه شیوه سیستماتیک، نواخته و سازگارا (ساخت گرایانه) اجرا می‌شود. در تحقیق حاضر از روش سیستماتیک که به اشتراوس و کوربین^۲ نسبت داده می‌شود، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. این روش دارای ۶ بعد اصلی است: شرایط علی، پدیده اصلی، راهبردها، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها. روش سیستماتیک خود دارای سه مرحله اصلی کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی است. جامعه آماری این پژوهش شامل نخبگان دانشگاهی و صاحب‌نظران و نخبگان حوزه داوری فوتبال، داوران ملی و درجه ۱ فوتبال و اعضای کمیته داوران فدراسیون فوتبال که به صورت هدفمند مورد مصاحبه قرار می‌گیرد و تا زمان رسیدن به اشباع نظری فرایند مصاحبه ادامه پیدا می‌کند. لیست تقریبی از جامعه آماری تهیه شد. سپس با آن‌ها مکاتباتی صورت گرفت و به ترتیب لیست، با آن‌ها مصاحبه انجام شد. مصاحبه‌ها در برخی موارد به صورت حضوری و در سایر موارد به دلیل دوری مسافت به صورت فایل متنی از طریق ارسال ایمیل، در واتساپ، تلگرام، ایتا و برخی نیز به صورت تلفنی و تماس تصویری انجام شد. مصاحبه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت (۲۰ مصاحبه). جهت بررسی روایی از قابلیت باورپذیری (اعتبار)، انتقال‌پذیری و تأییدپذیری و برای سنجش پایایی از مطالعه حسابرسی فرایند و توافق درون موضوعی دو کدگذار استفاده گردید (جدول ۱).

جدول ۱. روایی و پایایی بخش کیفی

نتیجه	روش	
تأیید	تأیید فرایند پژوهش توسط هفت متخصص	قابلیت باورپذیری (اعتبار)
تأیید	استفاده از دو کدگذار جهت کدگذاری چند نمونه مصاحبه	انتقال‌پذیری
تأیید	نظرات سه متخصص که در پژوهش مشارکت نداشتند	تأییدپذیری
تأیید	ثبت و ضبط تمامی مصاحبه‌ها	مطالعه حسابرسی فرآیند
تأیید	در اختیار قرار دادن اطلاعات به اساتید راهنما و مشاور	توافق درون موضوعی دو کدگذار
تعداد کل کدها: ۸۸	تحلیل سه مصاحبه توسط محقق و همکار و مشخص نمودن کدهای مشابه و غیرمشابه	
تعداد کل توافقات: ۳۹		
تعداد کل عدم توافقات: ۱۰		
پایایی بین دو کدگذار: ۷۸/۶٪		
بیشتر از ۶۰٪ و تأیید پایایی		

در این راستا استملر^۳ (۲۰۰۱)، در پژوهش خود میزان پایایی بیشتر از ۶۰ صدم را مورد تأیید و قابل قبول بیان نمود. لازم به ذکر است که کدگذاری‌ها با استفاده از نرم‌افزار MaxQDA نسخه Pro انجام گردید.

یافته‌های پژوهش

نتایج جمعیت‌شناختی پژوهش در جدول ۲ گزارش شده است:

جدول ۲. توصیف ویژگی‌های دموگرافیک مصاحبه‌شوندگان

کد مصاحبه‌شونده	جنسیت	سن	شغل	مدت زمان مصاحبه	کد مصاحبه‌شونده	جنسیت	سن	شغل	مدت زمان مصاحبه
P1	مرد	۴۴	استاد	۲۵	P11	مرد	۳۹	استاد	۴۰
P2	مرد	۵۹	کمیته داوران	۴۱	P12	مرد	۴۰	داور	۵۱
P3	مرد	۴۱	داور	۳۶	P13	مرد	۳۸	استاد	۳۶
P4	مرد	۳۹	استاد	۲۰	P14	زن	۴۱	داور	۲۸
P5	مرد	۴۳	استاد	۱۹	P15	مرد	۴۹	استاد	۳۱
P6	مرد	۵۱	استاد	۲۲	P16	مرد	۳۹	داور	۳۰
P7	مرد	۴۹	کمیته داوران	۵۳	P17	مرد	۵۰	کمیته داوران	۵۵
P8	زن	۴۰	استاد	۶۱	P18	مرد	۳۷	داور	۴۸
P9	مرد	۳۹	داور	۳۷	P19	مرد	۵۲	استاد	۸۷
P10	مرد	۴۱	داور	۴۴	P20	مرد	۴۰	داور	۴۳

در بخش کدگذاری، نخست همه مصاحبه‌ها مورد بررسی قرار گرفتند و پس از بررسی و تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها فرآیند کدگذاری آغاز گردید. به منظور جمع‌آوری اطلاعات و پوشش مدل پژوهش از طریق مطالعه کتب، مقالات و نیز با استفاده از نظر متخصصین تعداد ۶ سؤال به عنوان سؤالات مصاحبه مورد تأیید قرار گرفت. در نهایت با انجام مراحل مختلف کدگذاری و تعیین عوامل مرتبط، تعداد ۷۱ کد در قالب ۶ مقوله اصلی مرتبط با ارائه مدل بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی شناسایی شدند.

در ادامه، کدگذاری باز و محوری مصاحبه‌شونده‌ها در هر ۶ بعد اصلی مدل پارادایمی اشتراوس و کوربین، به صورت مجزا ارائه شده است.

شرایط علی:

جدول ۳. خلاصه کدگذاری باز و محوری مصاحبه‌شونده‌ها برای شناسایی شرایط علی

مقوله‌های اصلی	مقوله‌های فرعی	مفاهیم
برنامه‌ریزی		۱. میزان انجام برنامه‌ریزی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت از سوی کمیته داوران فدراسیون فوتبال
		۲. میزان برنامه‌ریزی استراتژیک و جامع از سوی کمیته داوران فدراسیون فوتبال
نظارت و ارزیابی		۳. کیفیت اعضای کمیته برنامه‌ریزی کمیته داوران فدراسیون
		۴. میزان نظارت بر روند توسعه داوران فوتبال از ابتدا تاکنون
		۵. میزان نظارت بر برنامه‌های کمیته داوران فوتبال
مدیریتی		۶. میزان ارزیابی‌های سالانه و دوره‌ای کمیته داوران فوتبال از سوی مدیران ارشد فدراسیون
		۷. وجود مدیران توانمند و متخصص در زمینه فوتبال و داوری در فدراسیون فوتبال
		۸. وجود داوران متخصص و باتجربه در کمیته داوران فوتبال
		۹. وجود داوران جوان و بانگیزه و موفق در کمیته داوران
		۱۰. میزان جذب داوران به کمیته داوران فوتبال
منابع انسانی		۱۱. تعداد داوران با مدارج بالای داوری بین‌المللی
		۱۲. تعداد داوران فوتبال ایرانی در فدراسیون جهانی

۱۳. تعداد داوران البت فوتبال ایران در آسیا و جهان	
۱۴. تعداد برگزاری دوره‌های داوری در درجه‌های مختلف	
۱۵. تعداد برگزاری دوره‌های دانش‌افزایی داوران و کمک‌داوران مردان و زنان در تمامی رشته‌های زیرشاخه فدراسیون فوتبال	آموزشی
۱۶. تعداد برگزاری دوره‌های دانش‌افزایی ناظران داوران فوتبال	

نتایج نشان داد که ۱۶ کد مفهومی و ۲ مقوله اصلی از ابعاد و مؤلفه‌های شرایط علی مؤثر بر بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی می‌باشد.

جدول ۴. خلاصه کدگذاری باز و محوری مصاحبه‌شونده‌ها برای شناسایی عوامل زمینه‌ای

مفاهیم	مقوله‌ها
۱. وجود زیرساخت‌های آموزشی برای داوران (زمین‌های ورزشی)	زیرساخت‌ها
۲. وجود زیرساخت‌های آموزشی (کلاس‌های مجهز به تجهیزات فنی) برای داوران	
۳. وجود حداقل زیرساخت‌های آموزش داوری و پرورش استعدادها در مراکز استان‌ها	
۴. وجود مدارس فوتبال و داوری فوتبال در مراکز ورزشی	جایگاه داوری
۵. وجود کمپ‌های آموزشی داوری در مناطق گرمسیر و سردسیر برای برگزاری اردوها	
۶. جایگاه داوری در بین فوتبال دوستان	
۷. جایگاه داوری در بین خانواده‌ها	
۸. جایگاه داوری در مراکز آموزشی (آموزش‌وپرورش، فدراسیون فوتبال، آموزش عالی)	قوانین و مقررات
۹. قوانین و مقررات داوری در ایران و جهان	
۱۰. میزان تغییرات قوانین داوری فوتبال	

نتایج نشان داد که ۱۰ کد مفهومی و ۳ مقوله اصلی از ابعاد و مؤلفه‌های عوامل زمینه‌ای مؤثر بر بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی می‌باشد.

جدول ۵. خلاصه کدگذاری باز و محوری مصاحبه‌شونده‌ها برای شناسایی عوامل مداخله‌گر

مفاهیم	مقوله‌های فرعی
۱. هزینه‌های بالای آماده نگه‌داشتن داوران و شرکت در دوره‌های دانش‌افزایی ملی و بین‌المللی برای فدراسیون	اقتصادی
۲. درآمد کم داوران در ایران	
۳. بودجه کم کمیته داوران فدراسیون فوتبال	
۴. بودجه بالای مورد نیاز برای تجهیز استادیوم‌های فوتبال نظیر VAR	
۵. آماده نبودن استادیوم‌های فوتبال برای تجهیز VAR	مشکلات داوری
۶. محدودیت در پوشش داوران زن	
۷. عدم امنیت شغلی داوران	
۸. چندشغله بودن داوران فوتبال	
۹. استرس و فشار بالای شغل داوری	استعدادیابی
۱۰. نبود کمیته‌های استعدادیابی داوری فوتبال در شهرهای ایران	
۱۱. عدم بهره‌گیری از مدرسان داوری بین‌المللی در فرایند استعدادیابی	
۱۲. مشخص نبودن مسیر پرورش استعدادها داوری فوتبال در ایران	

۱۳. عملکرد ضعیف کمیته داوری فوتبال در شناسایی و پرورش استعداد‌های داوری فوتبال در ایران	
۱۴. کمبود الگوهای موفق داوری در ایران	
۱۵. پوشش رسانه‌ای ضعیف از عملکرد داوران فوتبال	
۱۶. انتشار ضعیف مطالب آموزشی در خصوص داوری فوتبال در رسانه‌های فدراسیون	رسانه‌ای
۱۷. پوشش رسانه‌ای ضعیف در خصوص انتشار آخرین اخبار داوری در ایران و جهان در سایت فدراسیون و صداوسیما	
۱۸. نبود نماینده‌های داوری فوتبال ایران در مجامع بین‌المللی	
۱۹. شرکت کم داوران فوتبال ایرانی در رویدادهای بین‌المللی	بین‌المللی
۲۰. حضور کم نمایندگان داوری بین‌المللی فوتبال در ایران برای توسعه زیرساخت‌ها و راهنمایی در خصوص پرورش استعدادها	

نتایج نشان داد که ۲۰ کد مفهومی و ۵ مقوله اصلی از ابعاد و مؤلفه‌های عوامل مداخله‌گر مؤثر بر بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی می‌باشد.

جدول ۶. خلاصه کدگذاری باز و محوری مصاحبه‌شونده‌ها برای شناسایی راهبردهای مؤثر

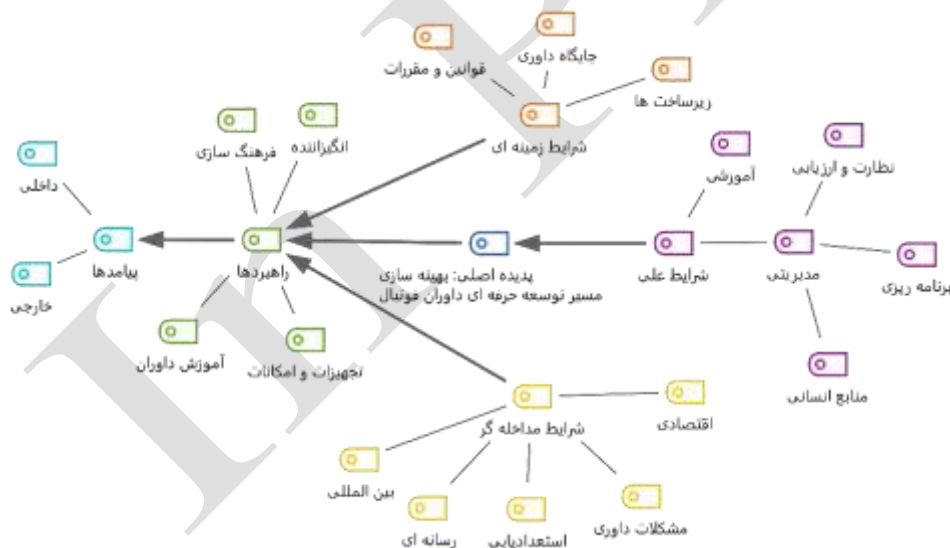
مقوله‌ها	مفاهیم
	۱. تعیین پاداش‌های مالی به داوران برتر فوتبال
	۲. تجلیل از داوران برتر فوتبال
	۳. مصاحبه با داوران برتر
انگیزاننده	۴. به‌کارگیری داوران جوان و بااستعداد در مسابقات مهم برای ایجاد انگیزه به سایر داوران جوان
	۵. حضور داوران برتر در مدارس فوتبال و مدارس آموزش‌وپرورش
	۶. معرفی داوران برتر بر اساس ارزیابی‌های صورت گرفته به‌صورت ماهانه
	۷. بهبود جایگاه داوری فوتبال در ایران از سوی رسانه‌ها و فدراسیون
	۸. همکاری بین مدارس آموزش‌وپرورش با مدارس فوتبال
فرهنگ‌سازی	۹. اعطای امتیازات ویژه به دانش‌آموزانی که در دوره‌های داوری شرکت‌کننده از سوی فدراسیون و آموزش‌وپرورش
	۱۰. برگزاری مسابقات کشوری در زمینه تعیین داوران کودک و نوجوان برتر
	۱۱. شناسایی استعداد‌های داوری در مسابقات فوتبال و فوتسال محلات
تجهیزات و امکانات	۱۲. بهبود تجهیزات و امکانات رشته فوتبال و داوری در زمین‌های فوتبال
	۱۳. تأسیس زمین‌های استاندارد فوتبال در مراکز استان‌ها
	۱۴. تجهیز استادیوم‌ها به VAR
	۱۵. آموزش داوران فوتبال در رشته‌های مختلف مختص آموزش به کودکان و نوجوانان
	۱۶. آموزش داوران فوتبال با قوانین جدید
آموزش داوران	۱۷. به‌روز نگه‌داشتن داوران از نظر آمادگی جسمانی و روانی
	۱۸. الگوبرداری از سیستم‌های آموزشی کشورهای پیشرو در زمینه آموزش به داوران
	۱۹. ارزیابی میزان دانش داوران مطابق با استانداردهای بین‌المللی

نتایج نشان داد که ۱۹ کد مفهومی و ۴ مقوله اصلی از ابعاد و مؤلفه‌های راهبردهای بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی می‌باشد.

جدول ۷. خلاصه کدگذاری باز و محوری مصاحبه‌شونده‌ها برای شناسایی پیامدهای مؤثر

مفهوم اصلی	مقوله‌های فرعی	مفاهیم
		۱. بهبود عملکرد داوران فوتبال ایران
داخلی		۲. اشتباهات کمتر داوری و در نتیجه بهبود کیفیت بازی‌های فوتبال ایران
		۳. افزایش انگیزه خانواده‌ها برای حضور فرزندان‌شان در داوری
پیامدها		۴. حضور داوران ایرانی در مجامع بین‌المللی داوری فوتبال
		۵. بهبود جایگاه داوری ایران در سطح جهان
خارجی		۶. حضور داوران ایرانی در مسابقات بین‌المللی

نتایج نشان داد که ۶ کد مفهومی و دو تا مقوله از پیامدهای بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی می‌باشد. در ادامه، مدل نهایی پژوهش در شکل ۱ آورده شده است.

شکل ۱. مدل بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی

الگوی بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی، متأثر از شرایط علی (مدیریتی و آموزشی) است و با در نظر گرفتن راهبردهای استخراجی (انگیزاننده، فرهنگ‌سازی، تجهیزات و امکانات و آموزش داوران) که متأثر از شرایط زمینه‌ای (زیرساخت‌ها، قوانین و مقررات و جایگاه داوری) و شرایط مداخله‌گر (اقتصادی، مشکلات داوری، استعدادیابی، رسانه‌ای و بین‌المللی) می‌باشد، می‌توان شاهد ظهور پیامدهای داخلی و خارجی بود.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از تحقیق حاضر، ارائه مدل بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی بود. الگوی بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی، متأثر از شرایط علی (مدیریتی و آموزشی) است و با در نظر گرفتن راهبردهای استخراجی (انگیزاننده، فرهنگ‌سازی، تجهیزات و امکانات و آموزش داوران) که متأثر از شرایط زمینه‌ای (زیرساخت‌ها، قوانین و مقررات و جایگاه داور) و شرایط مداخله‌گر (اقتصادی، مشکلات داور، استعدادیابی، رسانه‌ای و بین‌المللی) می‌باشد، می‌توان شاهد ظهور پیامدهای داخلی و خارجی بود. در این راستا لازم به تأکید مجدد است که مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی نیازمند یک الگوی بهینه‌سازی شده است که شرایط علی همچون مدیریتی و آموزشی را در نظر بگیرد. استعدادیابی به‌عنوان اولین مرحله در توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال نقش حیاتی دارد. استعدادیابی صحیح و به‌موقع می‌تواند شناسایی و پرورش داورانی بااستعدادهای بالقوه را تضمین کند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که استعدادیابی مؤثر نیازمند معیارهای دقیق و فرایندهای سیستماتیک است که می‌تواند از طریق آموزش و فناوری بهبود یابد (وب^۱ و همکاران، ۲۰۲۳). برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح یکی از عوامل کلیدی در بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران است. این شامل سیاست‌گذاری‌های صحیح، برنامه‌ریزی استراتژیک و ایجاد ساختارهای مدیریتی مناسب می‌باشد. مدیریت مؤثر می‌تواند منابع لازم برای آموزش و توسعه داوران را فراهم کند (کاستیلو^۲ و همکاران، ۲۰۲۳) و محیطی حمایتگر ایجاد کند (ون بیمن^۳ و همکاران، ۲۰۲۳) که در آن داوران بتوانند به بهترین شکل ممکن پیشرفت کنند. درعین‌حال سیاست‌های شفاف و کاربردی در سطح ملی و بین‌المللی می‌تواند به توسعه داوران کمک کند. به‌عنوان مثال، سیاست‌هایی که فرصت‌های آموزشی و تجربه کاری بین‌المللی را فراهم می‌کنند، می‌تواند داوران را برای مسابقات بزرگ‌تر آماده کنند (وب و همکاران، ۲۰۲۳). برنامه‌ریزی بلندمدت و کوتاه‌مدت برای توسعه داوران از مراحل ابتدایی تا حرفه‌ای نقش مهمی دارد. این شامل تعیین اهداف و معیارهای قابل‌اندازه‌گیری برای پیشرفت داوران است. از سویی دیگر آموزش یکی دیگر از عوامل مهم در توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال است. آموزش منظم و باکیفیت می‌تواند دانش و مهارت‌های داوران را بهبود بخشد و آن‌ها را برای چالش‌های مختلف آماده کند (ون بیمن و همکاران، ۲۰۲۳). برای کسب جایگاه بین‌المللی، داوران باید نه‌تنها دارای مهارت‌های فنی بالا باشند، بلکه باید بتوانند بافرهنگ‌ها و قوانین مختلف فوتبال در سطوح بین‌المللی سازگار شوند. این نیازمند تجربه کاری بین‌المللی و آموزش مرتبط است. در این راستا برنامه‌های آموزشی که به نیازهای خاص داوران فوتبال توجه دارند، می‌توانند به بهبود تکنیک‌ها و دانش داوران کمک کنند. این برنامه‌ها باید شامل جلسات تئوری و عملی، کارگاه‌های آموزشی و فرصت‌های تمرینی باشد، همچنین استفاده از فناوری‌های جدید مانند ویدئوهای آموزشی، شبیه‌سازها و تحلیل ویدئویی می‌تواند به داوران کمک کند تا خطاهای خود را شناسایی کرده و بهبود یابند. شایان توجه است که داوران باید مهارت‌های زبانی و فرهنگی لازم را برای تعامل با بازیکنان و داوران از فرهنگ‌های مختلف داشته باشند. این می‌تواند از طریق دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های تخصصی بهبود یابد.

الگوی بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی، متأثر از شرایط زمینه‌ای (زیرساخت‌ها، قوانین و مقررات و جایگاه داور) است. توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال به‌عنوان یکی از ارکان اساسی حفظ عدالت و کیفیت بازی، نیازمند توجه ویژه به شرایط زمینه‌ای همچون زیرساخت‌ها، قوانین و مقررات و جایگاه داور در سطح ملی و بین‌المللی است. در این راستا زیرساخت‌ها به‌عنوان یکی از پایه‌های اساسی توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال، شامل امکانات فیزیکی و فناوری است. وجود زیرساخت‌های مناسب می‌تواند تأثیر مستقیم بر کیفیت آموزش و توسعه مهارت‌های داوران داشته باشد. داشتن دسترسی به زمین‌های مناسب، امکانات ورزشی و تجهیزات مدرن می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش و تمرینات داوران کمک کند. تحقیقات

¹ Webb

² Castillo

³ van Biemen

نشان می‌دهد که امکانات فیزیکی مناسب باعث افزایش انگیزه و عملکرد بهتر داوران می‌شود (پاشای، ۲۰۲۴). استفاده از فناوری‌های نوین مانند تحلیل ویدئویی، سیستم‌های ردیابی حرکت و شبیه‌سازهای داوری می‌تواند به داوران کمک کند تا خطاهای خود را شناسایی و تصحیح کنند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که فناوری‌های آموزشی می‌توانند بهبود قابل توجهی در عملکرد داوران داشته باشند (مارتنهو^۱ و همکاران، ۲۰۲۳).

از سویی قوانین و مقررات به‌عنوان چارچوب‌های اصلی حاکم بر فعالیت‌های داوری، نقش مهمی در توسعه حرفه‌ای داوران دارند. وجود قوانین شفاف و کاربردی می‌تواند به تسهیل فرآیندهای آموزشی و ارتقای سطح داوری کمک کند. در این راستا تعیین استانداردهای آموزشی و الزامات لازم برای داوران می‌تواند به ایجاد یک ساختار منظم و سیستماتیک برای آموزش و توسعه آنان کمک کند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که قوانین آموزشی می‌توانند به بهبود کیفیت آموزش و افزایش سطح مهارت‌های داوری منجر شوند (جاوت و شانموگام^۲، ۲۰۱۶). همچنین مقررات حرفه‌ای شامل قوانین مربوط به نحوه انتخاب، آموزش و ارزیابی داوران است. این مقررات باید به گونه‌ای تنظیم شوند که داوران بتوانند در محیطی عادلانه و شفاف به فعالیت بپردازند (پاشای، ۲۰۲۴). در ادامه تفسیر نتایج، جایگاه داوری در سطح ملی و بین‌المللی می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر توسعه حرفه‌ای داوران داشته باشد. این شامل میزان احترام و اعتباری است که داوران در جامعه فوتبال و در میان بازیکنان و مربیان دارند. داوران باید از احترام و حمایت اجتماعی برخوردار باشند تا بتوانند با اطمینان و اعتمادبه‌نفس وظایف خود را انجام دهند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که جایگاه اجتماعی داوران می‌تواند بر عملکرد و انگیزه آن‌ها تأثیر بگذارد (فلتچر و سرکار^۳، ۲۰۱۲). در سطح بین‌المللی، داوران باید دارای جایگاه و اعتباری باشند که بتوانند در مسابقات بین‌المللی حضور یابند و عملکرد مناسبی داشته باشند. این شامل شرکت در دوره‌های آموزشی بین‌المللی و کسب تجربه در مسابقات خارجی است (دانوارد^۴، ۲۰۲۴). توجه به این عوامل می‌تواند به توسعه بهتر و موثرتر داوران کمک کند و آن‌ها را برای چالش‌های مختلف در سطوح ملی و بین‌المللی آماده سازد.

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، الگوی بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی، متأثر از راهبردهای استخراجی (انگیزاننده، فرهنگ‌سازی، تجهیزات و امکانات و آموزش داوران) می‌باشد. توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا رسیدن به جایگاه بین‌المللی نیازمند راهبردهای جامع و هدفمند است. بر اساس نتایج پژوهش‌ها، چهار راهبرد کلیدی یعنی انگیزاننده‌ها، فرهنگ‌سازی، تجهیزات و امکانات و آموزش داوران نقش تعیین‌کننده‌ای در این مسیر دارند. در این بحث با استفاده از منابع علمی، به بررسی تأثیر این راهبردها بر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال پرداخته می‌شود. در این راستا انگیزاننده‌ها به‌عنوان محرک‌های اصلی در توسعه حرفه‌ای داوران، نقش مهمی در افزایش انگیزه و تعهد آنان دارند. عوامل انگیزشی می‌توانند شامل پاداش‌های مالی، تقدیر و تشویق و فرصت‌های پیشرفت حرفه‌ای باشند. ارائه پاداش‌های مالی مناسب و عادلانه به داوران می‌تواند باعث افزایش انگیزه و تعهد آنان به کار شود. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که پاداش‌های مالی می‌توانند بهبود قابل توجهی در عملکرد داوران داشته باشند (پرویت^۵ و همکاران، ۲۰۲۴). تشویق و تقدیر از داوران به دلیل عملکرد خوبشان می‌تواند روحیه و انگیزه آنان را افزایش دهد. این تشویق‌ها می‌تواند به‌صورت عمومی یا خصوصی باشد و باعث ایجاد حس ارزشمندی در داوران شود (ون بیمن^۶ و همکاران، ۲۰۲۴). فراهم کردن فرصت‌های پیشرفت حرفه‌ای نظیر شرکت در دوره‌های آموزشی بین‌المللی،

¹ Pashaie

² Martinho

³ Fowett & Shanmugam

⁴ Fletcher & Sarkar

⁵ Downward

⁶ Pruitt

⁷ van Biemen

حضور در مسابقات بزرگ و ارتقاء شغلی می‌تواند به افزایش انگیزه و تلاش داوران برای بهبود عملکردشان منجر شود پرویت و همکاران، ۲۰۲۴).

فرهنگ‌سازی به معنای ایجاد و ترویج فرهنگی است که در آن داوران به‌عنوان عناصر مهم و کلیدی در ورزش فوتبال شناخته و مورداحترام قرار می‌گیرد. این فرآیند می‌تواند از طریق آموزش، رسانه‌ها و حمایت‌های اجتماعی انجام شود. برگزاری دوره‌های آموزشی برای داوران و همچنین بازیکنان، مربیان در زمینه اهمیت و نقش داور می‌تواند به فرهنگ‌سازی مثبت کمک کند. این آموزش‌ها می‌توانند شامل مباحث اخلاقی، رفتاری و فنی باشند (کالت و وارنر، ۲۰۱۱). استفاده از رسانه‌ها برای ترویج احترام به داوران و شناساندن اهمیت نقش آنان در ورزش فوتبال می‌تواند به فرهنگ‌سازی مثبت کمک کند. رسانه‌ها می‌توانند از طریق برنامه‌های تلویزیونی، مقالات و شبکه‌های اجتماعی به این هدف دست یابند (پیدرسون و همکاران، ۲۰۱۷). ایجاد محیطی حمایتی و احترام‌آمیز برای داوران در جامعه می‌تواند به افزایش اعتماد به نفس و عملکرد آنان کمک کند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که حمایت‌های اجتماعی می‌توانند تأثیر مثبتی بر عملکرد و رضایت شغلی داوران داشته باشند (وارنر و همکاران، ۲۰۱۳).

تجهیزات و امکانات مناسب از دیگر عوامل مهم در توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال هستند. وجود امکانات و تجهیزات مدرن و پیشرفته می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش و تمرینات داوران کمک کند. استفاده از تجهیزات آموزشی مانند ویدئو آنالیز، سیستم‌های ردیابی حرکت و شبیه‌سازهای داور می‌تواند به داوران کمک کند تا مهارت‌های خود را بهبود بخشند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که استفاده از تجهیزات آموزشی مدرن می‌تواند به بهبود عملکرد داوران منجر شود (ون بیمن و همکاران، ۲۰۲۴). دسترسی به امکانات تمرینی مناسب مانند زمین‌های تمرین، سالن‌های ورزشی و تجهیزات فیزیکی می‌تواند به بهبود کیفیت تمرینات و آمادگی جسمانی داوران کمک کند. این امکانات می‌توانند به داوران در افزایش مهارت‌های فنی و بدنی‌شان کمک کنند (کالت و همکاران، ۲۰۱۰). درعین‌حال آموزش داوران به‌عنوان یکی از راهبردهای کلیدی در توسعه حرفه‌ای آنان، نقش بسیار مهمی دارد. برنامه‌های آموزشی باید شامل آموزش‌های فنی، تاکتیکی و روان‌شناختی باشند. برگزاری دوره‌های آموزشی فنی و تاکتیکی برای داوران می‌تواند به بهبود مهارت‌های آنان در تصمیم‌گیری‌های بازی کمک کند. این آموزش‌ها می‌توانند شامل قوانین بازی، مدیریت بازی و تحلیل ویدئویی باشند (فورد و همکاران، ۲۰۱۰). آموزش‌های روان‌شناختی می‌تواند به داوران کمک کند تا با فشارهای روانی بازی‌ها و برخوردهای احتمالی بازیکنان و تماشاگران بهتر مقابله کنند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که آموزش‌های روان‌شناختی می‌تواند به بهبود اعتمادبه‌نفس و کاهش استرس داوران منجر شوند (۱). توجه به این راهبردها می‌تواند به بهبود عملکرد داوران و ارتقاء جایگاه آنان در سطح ملی و بین‌المللی کمک کند.

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، الگوی بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی، متأثر از شرایط مداخله‌گر (اقتصادی، مشکلات داور، استعدادیابی، رسانه‌ای و بین‌المللی) می‌باشد. توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا رسیدن به جایگاه بین‌المللی نیازمند توجه به شرایط مداخله‌گر است که می‌تواند به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم بر این مسیر تأثیر بگذارد. در این راستا شرایط اقتصادی به‌عنوان یکی از عوامل مهم در توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال نقش حیاتی دارد. منابع مالی کافی و پشتیبانی اقتصادی می‌تواند به‌بهبود قابل‌توجهی در کیفیت آموزش، تجهیزات و امکانات داوران ایجاد کند. تخصیص منابع مالی کافی به بخش داور می‌تواند به تأمین تجهیزات و امکانات آموزشی، پرداخت حقوق و پاداش‌های منصفانه و برگزاری دوره‌های آموزشی پیشرفته کمک کند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که وجود منابع مالی کافی می‌تواند به افزایش انگیزه و عملکرد

IKellett & Warner

² Pedersen

³ Warner

⁴ Gabbett

⁵ Ford

داوران منجر شود (ویکر و همکاران، ۲۰۱۱). سرمایه‌گذاری در آموزش داوران از طریق برگزاری دوره‌های تخصصی و کارگاه‌های آموزشی می‌تواند به بهبود مهارت‌ها و دانش داوران کمک کند. این امر نیازمند تأمین منابع مالی مناسب و برنامه‌ریزی دقیق است (گابت و همکاران، ۲۰۱۰).

مشکلات داوران نظیر فشارهای روانی، برخوردهای ناعادلانه و عدم حمایت اجتماعی می‌تواند به‌عنوان موانع جدی در توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال شناخته شود. داوران فوتبال به‌طور مداوم تحت فشارهای روانی ناشی از تصمیم‌گیری‌های حساس و انتقادات بازیکنان، مربیان و تماشاگران قرار دارند. آموزش‌های روان‌شناختی می‌تواند به کاهش این فشارها و افزایش اعتمادبه‌نفس داوران کمک کند (وینبرگ و گلد، ۲۰۱۱). برخوردهای ناعادلانه با داوران می‌تواند به کاهش انگیزه و رضایت شغلی آنان منجر شود. ترویج فرهنگ احترام به داوران و ایجاد سیستم‌های حمایتی می‌تواند به کاهش این مشکلات کمک کند (کالت و همکاران، ۲۰۱۱).

استعدادیابی به‌عنوان یکی از مراحل اولیه در توسعه حرفه‌ای داوران نقش اساسی دارد. شناسایی و پرورش استعدادهاى جوان می‌تواند به تأمین داوران باکیفیت و با انگیزه برای آینده فوتبال کمک کند. ایجاد برنامه‌های استعدادیابی منظم و سیستماتیک می‌تواند به شناسایی و جذب استعدادهاى جوان کمک کند. این برنامه‌ها باید شامل فرآیندهای دقیق ارزیابی و انتخاب باشند (فورد و همکاران، ۲۰۱۰). پرورش استعدادهاى شناسایی شده از طریق آموزش‌های فنی و تاکتیکی، تمرینات منظم و فرصت‌های پیشرفت حرفه‌ای می‌تواند به بهبود مهارت‌ها و عملکرد داوران جوان کمک کند (ون بیم و همکاران، ۲۰۲۴).

رسانه‌ها به‌عنوان یکی از عوامل مهم در ترویج و حمایت از داوران فوتبال نقش حیاتی دارند. رسانه‌ها می‌توانند با ترویج فرهنگ احترام به داوران و افزایش آگاهی عمومی از اهمیت داوران به بهبود شرایط داوران کمک کنند. رسانه‌ها می‌توانند با انتشار برنامه‌ها و مقالاتی در مورد اهمیت داوران و نقش داوران در فوتبال، به ترویج فرهنگ احترام به داوران کمک کنند (پیدرسون و همکاران، ۲۰۱۷). رسانه‌ها می‌توانند با ارائه اطلاعات دقیق و مستند در مورد داوران و قوانین بازی، به افزایش آگاهی عمومی و کاهش انتقادات ناعادلانه کمک کنند (کالت و همکاران، ۲۰۱۱). شرایط بین‌المللی نظیر فرصت‌های حضور در مسابقات بین‌المللی، تعامل با داوران خارجی و دسترسی به منابع آموزشی بین‌المللی می‌تواند به توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال کمک کند. فراهم کردن فرصت‌های حضور در مسابقات و دوره‌های آموزشی بین‌المللی می‌تواند به افزایش تجربه و مهارت داوران کمک کند. این امر نیازمند همکاری‌های بین‌المللی و تأمین منابع مالی مناسب است (وب، ۲۰۲۲). تعامل با داوران خارجی از طریق برنامه‌های تبادل و همکاری‌های بین‌المللی می‌تواند به بهبود دانش و مهارت داوران داخلی کمک کند. این تعاملات می‌توانند از طریق فدراسیون‌های ورزشی و سازمان‌های بین‌المللی صورت گیرد (فورد و همکاران، ۲۰۱۰). دسترسی به منابع آموزشی بین‌المللی نظیر کتاب‌ها، مقالات و دوره‌های آموزشی آنلاین می‌تواند به بهبود دانش و مهارت داوران کمک کند. این منابع می‌توانند به‌روزترین اطلاعات و روش‌های داوران را در اختیار داوران قرار دهند (اسکیربرک، ۲۰۲۴). توجه به این شرایط و اتخاذ راهبردهای مناسب می‌تواند به بهبود عملکرد داوران و ارتقاء جایگاه آنان در سطح ملی و بین‌المللی کمک کند.

توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی، می‌تواند پیامدهای متعددی در سطوح فردی، سازمانی و بین‌المللی به همراه داشته باشد. این پیامدها نه تنها به بهبود عملکرد داوران و افزایش سطح کیفی داوران در مسابقات منجر می‌شود، بلکه تأثیرات گسترده‌تری بر روی فوتبال و ورزش به‌طور کلی دارد. یکی از پیامدهای اصلی الگوی بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای

۱Wicker

۲Weinberg & Gould

۳Pedersen

۴Webb

۵Skirbekk

داوران، بهبود عملکرد و کیفیت داوری است. این امر می‌تواند به کاهش اشتباهات داوری و افزایش عدالت در مسابقات منجر شود. تحقیقات نشان داده‌اند که برنامه‌های آموزشی مناسب می‌توانند به افزایش دقت و تصمیم‌گیری صحیح داوران منجر شوند (ون بیم و همکاران، ۲۰۲۴). با بهبود کیفیت داوری، احتمال وقوع تصمیمات ناعادلانه و تأثیرات منفی آن بر نتایج مسابقات کاهش می‌یابد. این امر به افزایش اعتماد بازیکنان، مربیان و تماشاگران به داوری کمک می‌کند (کالت و همکاران، ۲۰۱۱). پیاده‌سازی الگوی بهینه‌سازی می‌تواند به افزایش رضایت شغلی و انگیزه داوران کمک کند. این امر می‌تواند به کاهش نرخ ترک خدمت و افزایش پایداری داوران به حرفه خود منجر شود. حمایت‌های مالی و اجتماعی، فرصت‌های آموزشی و ارتقاء حرفه‌ای می‌تواند به افزایش رضایت شغلی داوران کمک کند. تحقیقات نشان داده‌اند که رضایت شغلی بالا با کاهش استرس و افزایش انگیزه کاری همراه است (وارنر و همکاران، ۲۰۱۳). با افزایش رضایت شغلی و انگیزه، داوران کمتر احتمال دارد که حرفه خود را ترک کنند. این امر به حفظ تجربه و مهارت‌های ارزشمند در داوری کمک می‌کند (ماندس، ۲۰۲۱).

از سویی آموزش‌های پیشرفته و فرصت‌های تبادل بین‌المللی می‌تواند به افزایش تعداد داورانی که در مسابقات بین‌المللی شرکت می‌کنند، کمک کند. این امر به بهبود تجربه و شناخت داوران از استانداردهای بین‌المللی منجر می‌شود. با افزایش کیفیت و عدالت در داوری، تصویر عمومی از داوری بهبود می‌یابد. این امر می‌تواند به افزایش احترام و اعتماد به داوران در بین بازیکنان، مربیان و تماشاگران منجر شود (پیدرسون و همکاران، ۲۰۱۷). افزایش کیفیت و عدالت در مسابقات، احتمال جذب سرمایه‌گذاران و اسپانسرها افزایش می‌یابد. این امر می‌تواند به توسعه زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی کمک کند (فورد و همکاران، ۲۰۱۰). به‌طور کلی توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال می‌تواند به توسعه کلی فوتبال و ورزش کمک کند. داوری با کیفیت بالا می‌تواند به ارتقاء سطح بازی‌ها و جذب بیشتر تماشاگران و سرمایه‌گذاران منجر شود. پیاده‌سازی الگوی بهینه‌سازی مسیر توسعه حرفه‌ای داوران فوتبال از استعدادیابی تا کسب جایگاه بین‌المللی می‌تواند پیامدهای مثبت متعددی در سطوح مختلف داشته باشد. این پیامدها شامل بهبود عملکرد و کیفیت داوری، افزایش رضایت شغلی و انگیزه داوران، ارتقاء جایگاه داوری در سطح ملی و بین‌المللی و توسعه کلی فوتبال و ورزش می‌شود، در این راستا پیشنهاد می‌شود تا با تشکیل کمیته‌های تخصصی برای مدیریت و برنامه‌ریزی در زمینه داوری فوتبال، می‌تواند به بهبود کیفیت و کارایی برنامه‌های آموزشی و توسعه‌ای کمک کند. تدوین استراتژی‌های بلندمدت برای توسعه داوران فوتبال با توجه به نیازها و شرایط بومی و بین‌المللی، می‌تواند به رشد پایدار این حوزه کمک کند. بهبود زیرساخت‌های آموزشی؛ فراهم‌سازی زیرساخت‌های مناسب برای آموزش داوران، از جمله تأسیسات ورزشی و فناوری‌های نوین، می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش و ارتقاء سطح داوری کمک کند. افزایش سرمایه‌گذاری در تجهیزات و امکانات ورزشی، از جمله سیستم‌های بازیابی ویدیویی (VAR)، می‌تواند به افزایش دقت و عدالت در قضاوت‌های داوران کمک کند. تدوین و اجرای قوانین حمایتی برای داوران فوتبال، از جمله حقوق و مزایا، می‌تواند به افزایش رضایت شغلی و انگیزه داوران کمک کند. پایش و اصلاح مداوم مقررات داوری با توجه به تغییرات و نیازهای روز، می‌تواند به بهبود عملکرد داوران و افزایش کیفیت مسابقات کمک کند. برگزاری دوره‌های آموزشی مداوم و تخصصی برای داوران فوتبال با استفاده از مدرسان مجرب و بهره‌گیری از روش‌های نوین آموزشی، می‌تواند به ارتقاء دانش و مهارت‌های داوران کمک کند. اجرای برنامه‌های فرهنگ‌سازی در جامعه ورزشی برای افزایش احترام به داوران و تقویت فرهنگ ورزشی، می‌تواند به بهبود تعاملات و کاهش فشارهای روانی داوران کمک کند. ایجاد منابع مالی پایدار برای حمایت از برنامه‌های توسعه‌ای و آموزشی داوران، از جمله بودجه‌های دولتی و حمایت‌های بخش خصوصی، می‌تواند به بهبود شرایط مالی و ارتقاء کیفیت برنامه‌ها کمک کند. طراحی و اجرای برنامه‌های پاداش و انگیزش برای داوران برتر، می‌تواند به افزایش انگیزه و تلاش برای بهبود عملکرد داوران کمک کند. توسعه همکاری‌های بین‌المللی با فدراسیون‌ها و نهادهای معتبر ورزشی، می‌تواند به ارتقاء سطح آموزش

¹ Warner

Mendes

و تبادل تجربیات داوران کمک کند. تشویق داوران به مشارکت در برنامه‌ها و مسابقات بین‌المللی، می‌تواند به افزایش تجربه و شناخت جهانی داوران کمک کند. پژوهشگران علاقمند به این موضوع می‌توانند به پژوهش‌هایی که به تحلیل فرآیند استعدادیابی داوران فوتبال می‌پردازند، پرداخته و به شناسایی نقاط قوت و ضعف این فرآیند کمک کنند. این پژوهش‌ها می‌توانند به بهبود روش‌های استعدادیابی و افزایش شانس موفقیت داوران جوان در دستیابی به جایگاه بین‌المللی کمک کنند.

تقدیر و تشکر

از همه عزیزانی که ما را در این پژوهش یاری رساندن کمال تقدیر و سپاسگزاری را داریم.

References

- [Aragão e Pina J, Passos AM, Carvalho H, Travis Maynard M. To be or not to be an excellent football referee: Different experts' viewpoints. Journal of Sports Sciences. 2019; 37\(6\):692-700.](#)
- [Aragão e Pina, J., Passos, A. M., Carvalho, H., & Travis Maynard, M. \(2019\). To be or not to be an excellent football referee: Different experts' viewpoints. Journal of Sports Sciences, 37\(6\), 692-700.](#)
- [Castillo-Rodríguez, A., Alejo-Moya, E. J., Figueiredo, A., Onetti-Onetti, W., & González-Fernández, F. T. \(2023\). Influence of physical fitness on decision-making of soccer referees throughout the match. Heliyon, 9\(9\).](#)
- [Dell C, Gervis M, Rhind DJ. Factors influencing soccer referee's intentions to quit the game. Soccer & society. 2016; 17\(1\):109-19.](#)
- [Dolattari, I., Ramzaninejad, R., Qarakhani, H. \(2021\). The effect of structural empowerment on the professional commitment of referees in Iran's premier football league with the mediation of job characteristics. Organizational Behavior Management Studies in Sports, 8\(1\): 87-102. \(In Persian\)](#)
- [Downard, P., Webb, T., & Dawson, P. \(2024\). Referee abuse, intention to quit, and well-being. Research quarterly for exercise and sport, 95\(1\), 207-217.](#)
- [Duplan, K., & Cranston, S. \(2023\). Towards geographies of privileged migration: An intersectional perspective. Progress in Human Geography, 47\(2\), 333-347.](#)
- [Emami F, Faghani A, Alavi SH, Ghorbani MH. Codifying the Professional Competencies Model among Iranian Football Premier League Referees. Sport Management Studies. 2022; 14\(73\):203-28.](#)
- [Emami, F., Faghani, A., Alavi, S., Ghorbani, M. \(2022\). Compilation of the model of professional competences of referees of the Premier Football League of Iran. Sports Management Studies, 14\(73\): 203-228. \(In Persian\)](#)
- [Estrada, X., Priego, M., Morente, A. R., & Mora, C. A. \(2022\). Relationship between emotional intelligence, burnout and health perception in a sample of football Spanish referees. Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación, \(44\), 960-975.](#)
- [Faghani A, Emami F, Alavi SH, Ghorbani MH. Leveling components of professional competencies of Iranian Premier League. New Trends in Sport Management. 2022; 10\(38\):135-146](#)
- [Faghani A., Emami F., Alavi S., Ghorbani M. \(2022\). The leveling of the components of the professional competences of referees in the Premier League of Iranian football. New approaches in sports management. 10 \(38\): 135-146. \(In Persian\)](#)
- [Fletcher, D., & Sarkar, M. \(2012\). A grounded theory of psychological resilience in Olympic champions. Psychology of Sport and Exercise, 13\(5\), 669-678.](#)
- [Ford, P. R., Yates, I., & Williams, A. M. \(2010\). An analysis of practice activities and instructional behaviours used by youth soccer coaches during practice: Exploring the link between science and application. Journal of Sports Sciences, 28\(5\), 483-495.](#)
- [Gabbett, T. J., Jenkins, D. G., & Abernethy, B. \(2010\). Physical collisions and injury during professional rugby league skills training. Journal of Science and Medicine in Sport, 13\(6\), 578-583.](#)
- [Jowett, S., & Shanmugam, V. \(2016\). Relational coaching in sport: Its psychological underpinnings and practical effectiveness. International Journal of Sports Science & Coaching, 5\(2\), 253-264.](#)

- [Kamali, F., Manouchehrinejad, M., Hakakzadeh, M. \(2019\). Designing an ethical decision-making model for Iranian professional football referees. *Sports Psychology Studies*, 9\(34\): 235-258. \(In Persian\)](#)
- [Kellett, P., & Shilbury, D. \(2007\). Umpire participation: Is abuse really the issue? *Sport Management Review*, 10\(3\), 209-229.](#)
- [Kellett, P., & Warner, S. \(2011\). Creating communities that lead to retention: The social worlds and communities of umpires. *European Sport Management Quarterly*, 11\(5\), 471-494.](#)
- [Loghmani M, Cuskelly G, Webb T. Examining the career dynamics of elite football referees: a unique identification profile. *Sport Management Review*. 2021; 24\(3\):517-42.](#)
- [Loqmani M., Ramezani Nejad R. \(2015\). The role of the main characteristics of the job in estimating the occupational belongingness of Iranian football referees. *New approaches in sports management*. 3 \(9\): 57-69. \(In Persian\)](#)
- [Martinho, D. V., Field, A., Rebelo, A., Gouveia, É. R., & Sarmiento, H. \(2023\). A systematic review of the physical, physiological, nutritional and anthropometric profiles of soccer referees. *Sports Medicine-Open*, 9\(1\), 72.](#)
- [Mendes, S., Oliveira, E. P., Monteiro, D., & Travassos, B. \(2021\). The Portuguese referee performance model. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 16\(5\), 1117-1125.](#)
- [Mohammed, A. E., Chortane, O. G., Attia, A., & Chortane, S. G. \(2023\). Studying the reality of self-efficacy among first-class football referees. *resmilitaris*, 13\(3\), 3794-3804.](#)
- [Mutonyi, B. R., Slåtten, T., Lien, G., & González-Piñero, M. \(2022\). The impact of organizational culture and leadership climate on organizational attractiveness and innovative behavior: a study of Norwegian hospital employees. *BMC health services research*, 22\(1\), 637.](#)
- [Parpa, K., & Michaelides, M. \(2022\). Anthropometric, Strength, and Aerobic Fitness of Higher and Lower-Level Soccer Referees. *International Journal of Sports Science*, 12\(1\), 8- 13.](#)
- [Pashaie, S., Dickson, G., Abdavi, F., Badri Azarin, Y., Golmohammadi, H., Zheng, J., & Habibpour, R. \(2024\). Football and the video assistant referee: A grounded theory approach. *Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part P: Journal of Sports Engineering and Technology*, 17543371231213739.](#)
- [Pedersen, P. M., Laucella, P. C., Kian, E. M., & Guerin, A. N. \(2017\). *Strategic Sport Communication, Human Kinetics*.](#)
- [Płoszaj, K., Firek, W., & Czechowski, M. \(2020\). The Referee as an Educator: Assessment of the Quality of Referee–Players Interactions in Competitive Youth Handball. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17\(11\), 3988.](#)
- [Pruitt, J. R., Davis, D., & Pruitt, J. R. \(2024\). For the Good of the Game: What Keeps Soccer Referees from Renewing Their Licenses. *Sport Journal*.](#)
- [Ridinger LL, Kim KR, Warner S, Tingle JK. Development of the referee retention scale. *Journal of Sport Management*. 2017; 31\(5\):514-27.](#)
- [Rojo, J. R., Marques, R. F. R., & Starepravo, F. A. \(2022\). A Systematic Review of Research on Sport Migration. *Migration and Diversity*, 1\(1\), 58-74.](#)
- [Sadeghi Kalani, A., Zarashtian, Sh., Bahrami, Sh., Sadeghi, M. \(2022\). Compilation of the code of ethics of sports refereeing in Iran with a phenomenological approach. *Strategic studies of sport and youth*, 21\(58\): 67-82. \(In Persian\)](#)
- [Salehi H., Mohseni M. \(2016\). Anxiety level of Iranian football referees: the role of self-awareness and coping styles. *Research in sports management and movement behavior*. 7 \(14\): 16-25. \(In Persian\)](#)
- [Skirbekk, S. \(2024\). Video Assistant Referee \(VAR\), gender and football refereeing: a scoping review. *Soccer & Society*, 25\(3\), 360-377.](#)
- [Soltani Banavandi, A., Ghorbhani Qahfarkhi, L., Rahimi, A. \(2019\). Investigating the influencing factors on the referees' mistakes in Iran's First League and Premier Football League. *Organizational behavior management studies in sports*, 7\(4\): 59-69. \(In Persian\)](#)
- [Spaaij, R., Luguetti, C., & De Martini Ugolotti, N. \(2022\). Forced migration and sport: an introduction. *Sport in society*, 25\(3\), 405-417.](#)

- [Ullah, A. A. \(2022\). The culture of migration in Southeast Asia: Acculturation, enculturation and deculturation. *Journal for Cultural Research*, 26\(2\), 184-199.](#)
- [Van Biemen, T., Müller, D., & Mann, D. L. \(2023\). Virtual reality as a representative training environment for football referees. *Human Movement Science*, 89, 103091.](#)
- [Vasilica, I., Silva, R., Costa, P., Figueira, B., & Vaz, L. \(2022\). Football refereeing: a systematic review and literature mapping. *Journal of Physical Education and Sport*, 22\(2\), 388-401.](#)
- [Vedadhir, A., & Eshraghi, S. \(2023\). Attitude toward migrate abroad in Iranian medical community: a qualitative study. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 25\(2\), 23-42.](#)
- [Warner, S., Tingle, J. K., & Kellett, P. \(2013\). Officiating attrition: the experiences of former referees via a sport development lens. *Journal of Sport Management*, 27\(4\), 316-328.](#)
- [Webb T, Dicks M, Thelwell R, van Der Kamp J, Rix-Lievre G. An analysis of soccer referee experiences in France and the Netherlands: Abuse, conflict, and level of support. *Sport Management Review*. 2020; 23\(1\):52-65.](#)
- [Webb, T. \(2022\). The evolution of referees in the English Premier League. *Soccer & Society*, 23\(4-5\), 400-410.](#)
- [Webb, T., O’Gorman, J., & Markham, L. \(2023\). Striving for excellence: talent identification and development in English football refereeing. *European Sport Management Quarterly*, 23\(2\), 351-369.](#)
- [Weinberg, R. S., & Gould, D. \(2011\). *Foundations of Sport and Exercise Psychology*. Human Kinetics.](#)
- [Wicker, P., Breuer, C., & Pawlowski, T. \(2011\). Promoting sport for all too age-specific target groups: the impact of sport infrastructure. *European Journal for Sport and Society*, 8\(1-2\), 57-64.](#)
- [Wihtol de Wenden, C. \(2023\). Migration and development. In *Migration and International Relations: IMISCOE Short Reader* \(pp. 75-85\). Cham: Springer International Publishing.](#)
- [Zarif, M., Naderian Jahormi, M., Sultan Hosseini, S. \(2015\). Five-dimensional description of referees' problems in Iran's premier football league. *Sports Management Studies*, 7\(31\): 121-136. \(In Persian\)](#)